

ΕΚΛΟΓΟΔΙΚΕΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

(Εκλογική Αίτηση Αρ. 1/2021)

2 Μαΐου, 2022

[ΠΑΝΑΓΗ, Πρόεδρος]

[ΛΙΑΤΣΟΣ, ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, ΓΙΑΣΕΜΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ,
ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ,
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ-ΑΝΔΡΕΟΥ, ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΣΑΝΤΗΣ]

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,

Αιτήτρια,

ΚΑΙ

1. ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΕΚΛΟΓΩΝ,
2. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ,
3. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ,

Καθ' ων η Αίτηση

Τάσος Παντελή με Μαρία Βιολάρη (κα), για Ανδρέας Μ. Σοφοκλέους ΔΕΠΕ, μαζί με Έλενα Κουναρή (κα) για Ανδρέας Κουναρής ΔΕΠΕ και Νίκος Μακρίδης για Μαρκίδη, Μαρκίδη & Σια, για την Αιτήτρια Σίμος Πλατής, εκ μέρους του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, για τον Καθ' ου η αίτηση 1.

Αχιλλεύς Κ. Αμιλιανίδης μαζί με Σόνια Τσακίδου (κα), για τους Καθ' ων η Αίτηση 2 και 3.

**Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου
Θα δοθεί από την Παναγή, Π.**

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΠΑΝΑΓΗ, Π.: Η αιτήτρια, κ. Κωνσταντίνου, ήταν μία από τους Υποψήφιους βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού («ΔΗΣΥ») στην Εκλογική Περιφέρεια Λευκωσίας, στις βουλευτικές εκλογές της 30^{ης} Μαΐου 2021, η οποία, όμως, δεν εξελέγη. Με Εκλογική Αίτηση που καταχώρισε στις 23 Ιουλίου 2021, ζητά όπως το Εκλογοδικείο, σε σχέση με τις εν λόγω εκλογές, κηρύξει άκυρη, (α) την προσκύρωση και παραχώρηση βουλευτικής έδρας στο Δημοκρατικό Κόμμα («ΔΗΚΟ»), καθ' ου η αίτηση 3 και (β) την ανακήρυξη, ως αποτέλεσμα, του κ. Παντελίδη, καθ' ου η

αίτηση 2, ως εκλεγέντα βουλευτή στην Επαρχία Λευκωσίας. Τρίτο αιτητικό, όπως το Εκλογοδικείο δηλώσει ότι για την πλήρωση της εν λόγω έδρας διεξαχθεί αναπληρωματική εκλογή, δεν προωθήθηκε με τη γραπτή αγόρευση της αιτήτριας.

Ο περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμος του 1979 (Ν.72/79), ως έχει τροποποιηθεί (ο «Νόμος»), εφαρμόζει το αναλογικό σύστημα εκπροσώπησης στη Βουλή των Αντιπροσώπων (βλ. **Μαυρογένης ν. Βουλής των Αντιπροσώπων κ.ά. (1997) 1 Α.Α.Δ. 43**). Σύμφωνα με αυτόν, το εκλογικό μέτρο για την εξασφάλιση βουλευτικής έδρας αντιστοιχεί προς το πηλίκο που προκύπτει από τη διαίρεση των εγκύρων ψηφοδελτίων με τον αριθμό των εκλογικών εδρών. Ο αριθμός δε των βουλευτικών εδρών που αντιστοιχούσε στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας για τις παραπάνω εκλογές ήταν 20 έδρες.

Μετά την καταμέτρηση των ψήφων, παραχωρήθηκαν στα κόμματα (ΔΗΣΥ, Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζομένου Λαού (ΑΚΕΛ), ΔΗΚΟ, Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο (ΕΛΑΜ), Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών - ΕΔΕΚ, Δημοκρατική Παράταξη (ΔΗΠΑ) και Οικολόγοι) συνολικά 29 έδρες κατά την πρώτη κατανομή, παραμένουσες αδιάθετες 27 έδρες. Στη

συνέχεια καταμετρήθηκαν τα ακρησιμοποίητα υπόλοιπα όλων των κομμάτων και διενεργήθηκε δεύτερη κατανομή εδρών από τον Γενικό Έφορο Εκλογών, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 33 του Νόμου. Για τη δεύτερη κατανομή των εδρών, ολόκληρη η επικράτεια θεωρείται ως ενιαία εκλογική περιφέρεια. Κατά την πρώτη φάση της δεύτερης κατανομής, τα πιο πάνω κόμματα έλαβαν μεταξύ τους, συνολικά, 23 έδρες και παρέμειναν αδιάθετες 4 έδρες, εκ των οποίων δύο ήταν στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας, μία στην εκλογική περιφέρεια Αμμοχώστου και μία στην εκλογική περιφέρεια Κερύνειας.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 (4)(γ) του Νόμου:

«(γ) αι τυχόν και μετά την δευτέραν κατανομήν απομένουσαι αδιάθετοι έδραι (εις τας οποίας περιλαμβάνονται και αι μη διατεθείσαι έδραι κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της παραγράφου (δ) του παρόντος άρθρου) προσκυρούνται, ανά μία, κατά σειράν εις το κόμμα ή συνασπισμόν κομμάτων όστις παρουσιάζει τα υψηλότερα εκ της δευτέρας κατανομής προκύπτοντα ακρησιμοποίητα υπόλοιπα νοουμένου ότι το εν λόγω κόμμα έχει συγκεντρώσει ποσοστό 7,2% επί του συνόλου των έγκυρων ψήφων σε ολόκληρη την επικράτεια της Δημοκρατίας και ο συνασπισμός κομμάτων έχει συγκεντρώσει τα ποσοστά που αναφέρονται στο εδάφιο (2) και παραχωρούνται εις τους συνδυασμούς των δικαιωθέντων τοιαύτας κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της παραγράφου (β) και τηρουμένων των αναλογιών.»

Με βάση την πρόνοια αυτή, στη δεύτερη φάση της δεύτερης κατανομής εδρών – η οποία σε κάποιες προηγούμενες βουλευτικές εκλογές αναφέρεται και ως «Τρίτη Κατανομή Εδρών» - συμμετείχαν, το ΔΗΚΟ, ο ΔΗΣΥ, και το ΑΚΕΛ τα οποία είχαν συγκεντρώσει ποσοστό 7.2% επί του συνόλου των έγκυρων ψήφων σε ολόκληρη την επικράτεια της Δημοκρατίας και κατατάχθηκαν στη σειρά, αναλόγως του αριθμού των ψήφων που κέρδισαν. Ο Γενικός Έφορος Εκλογών παραχώρησε την πρώτη αδιάθετη έδρα στο ΔΗΚΟ στην εκλογική περιφέρεια Αμμοχώστου, τη δεύτερη στο ΔΗΣΥ στην εκλογική περιφέρεια Κερύνειας και την τρίτη στο ΑΚΕΛ στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας, ορθώς κατά την αιτήτρια.

Ακολούθως, η διαδικασία επαναλήφθηκε για την παραχώρηση της εναπομείνουσας τέταρτης και τελευταίας αδιάθετης έδρας η οποία παραχωρήθηκε στο ΔΗΚΟ στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας, έδρα η οποία καταλήφθηκε από τον κ. Παντελίδη.

Η αιτήτρια εισηγείται ότι ο Γενικός Έφορος Εκλογών λανθασμένα προσκύρωσε την τέταρτη έδρα. Αυτό γιατί ο Νόμος δεν του δίνει το δικαίωμα να προσκυρώσει δεύτερη έδρα σε οποιοδήποτε κόμμα κατά το στάδιο της δεύτερης φάσης της δεύτερης κατανομής. Συνεπώς, ο

Γενικός Έφορος Εκλογών, ο οποίος θεώρησε προφανώς ότι υποχρεούτο να προσκυρώσει όλες τις έδρες, ενήργησε κατά παράβαση του νόμου και/ή υπερέβη τις εξουσίες του, προκαλώντας έτσι σοβαρή και εκτεταμένη στρέβλωση του εκλογικού αποτελέσματος. Το αποτέλεσμα δε που επιφέρει η προσκύρωση της έδρας δεν είναι συμβατό με την αρχή της ισότητας η οποία διασφαλίζεται από το Άρθρο 28.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και είναι αντίθετο με το σκοπό και τη φιλοσοφία του αναλογικού συστήματος εκπροσώπησης σε παγκύπρια βάση.

Ερμηνεύοντας το άρθρο 33(4)(γ), ανωτέρω, η αιτήτρια εισηγείται ότι γίνεται διαχωρισμός μεταξύ της διαδικασίας προσκύρωσης και της διαδικασίας παραχώρησης εδρών. Προβλέπεται, δηλαδή, η προσκύρωση μόνο μίας έδρας σε κάθε κόμμα, νοουμένου ότι υφίστανται διαθέσιμες έδρες και το κόμμα έχει συγκεντρώσει 7.2% επί του συνόλου των έγκυρων ψήφων σε ολόκληρη την επικράτεια της Δημοκρατίας. Μετά τον καθορισμό της προσκύρωσης των εδρών, διενεργείται η παραχώρηση τους, η οποία πραγματοποιείται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 33(4)(γ) και τηρουμένων των αναλογιών. Δεν προβλέπεται επανάληψη της διαδικασίας όταν οι αδιάθετες έδρες είναι περισσότερες από τα κόμματα που δικαιούνται

να τις διεκδικήσουν. Υφίσταται, δηλαδή, νομοθετικό κενό και δεν είχε εξουσία ο Γενικός Έφορος Εκλογών να ενεργήσει όπως ενήργησε και να θεωρήσει ότι η κατ' αναλογία εφαρμογή του άρθρου 33(4)(β) του Νόμου, η τελευταία πρόταση του οποίου προνοεί για επανάληψη της προβλεπόμενης «εργασίας», δύναται να καλύψει το κενό αυτό. Η επανάληψη αυτή δεν σχετίζεται με τον αριθμό των εδρών που θα λάβει ένα κόμμα αλλά σε ποια εκλογική περιφέρεια θα τις λάβει, οι οποίες καθορίζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 33(3) του Νόμου.

Η παράγραφος (β) του άρθρου 33(4) στην οποία γίνεται αναφορά προβλέπει:

«εάν αι εκ της δευτέρας κατανομής κατανεμητέαι έδραι είναι πλείονες της μιας, εφ' όσον μεν αύται περιέρχονται εις εν κόμμα ή συνασπισμόν κομμάτων, παραχωρούνται εις τους συνδυασμούς του κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, αναλόγως της περιπτώσεως, των εκλογικών περιφερειών εις τας οποίας αι έδραι ανήκουσι. Εφ' όσον δε αι έδραι αύται περιέρχονται εις πλείονα του ενός κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων κατανέμονται μεταξύ αυτών ως ακολούθως:-

Τα δικαιωθέντα των εδρών τούτων κόμματα ή συνασπισμοί κομμάτων κατατάσσονται κατά σειράν του ύψους των καθ' άπασαν την Δημοκρατίαν αξιοσημοποιήτων εκ της πρώτης κατανομής υπολοίπων, προτασσομένων των συγκεντρωσάντων τα υψηλότερα αξιοσημοποιήτα υπόλοιπα.

Μετά ταύτα εξευρίσκειται εν εκάστη των εκλογικών περιφερειών, εις τας οποίας ανήκουσιν αι αδιάθετοι έδραι, τα εκ της πρώτης κατανομής προκύπτοντα αξιοσημοποιήτα υπόλοιπα ενός εκάστου συνδυασμού των συμμετεχόντων εις την δευτέραν κατανομήν κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων. Αι εκ της

δευτέρας κατανομής έδραι παραχωρούνται ανά μία εις τους συνδυασμούς των δικαιωθέντων ταύτας κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων ως ακολούθως:

Αρχής γινομένης εκ του κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων όστις εμφανίζει τα υψηλότερα καθ' άπασαν την Δημοκρατίαν ακρησιμοποίητα εκ της πρώτης κατανομής υπόλοιπα παραχωρείται η πρώτη εκ των τοιούτων εδρών έδρα εις την εκλογικήν περιφέρειαν εις ην το τοιούτο κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων εμφανίζει το υψηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον, νοουμένου ότι υφίσταται τοιαύτη αδιάθετος έδρα, άλλως η τοιαύτη έδρα παραχωρείται εις την αμέσως επομένην εκλογικήν περιφέρειαν εις ην το τοιούτο κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων εμφανίζει το αμέσως επόμενον υψηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον.

Η αυτή εργασία επαναλαμβάνεται διαδοχικώς διά το δεύτερον κατά σειράν ύψους των καθ' άπασαν την Δημοκρατίαν ακρησιμοποίητων εκ της πρώτης κατανομής υπολοίπων και επόμενα κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων, αναλόγως της περιπτώσεως, μέχρι συμπληρώσεως της σειράς κατατάξεως των συμμετεχόντων εις την δευτέραν κατανομήν κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων. Ακολούθως επαναλαμβάνεται, αρχής γινομένης εκ της εκλογικής περιφέρειας εις ην εν κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων εμφανίζει το αμέσως επόμενον υψηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον αυτού και ούτω καθ' εξής, η αυτή εργασία και κατά την ιδίαν ως προείρηται σειράν μέχρις εξαντλήσεως του όλου αριθμού εδρών εις τας οποίας εδικαιώθη εκ της δευτέρας κατανομής εν έκαστον κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων.»

Στην απάντηση του ο Γενικός Έφορος Εκλογών, εγείρει αριθμό προδικαστικών ενστάσεων στο παραδεκτό της εκλογικής αίτησης, τις οποίες υιοθετούν ο κ. Παντελίδης και το ΔΗΚΟ, τρεις εκ των οποίων αποσύρθηκαν σε προηγούμενο στάδιο της ακρόασης της αίτησης. Η πρώτη, αφορά στο έννομο συμφέρον της αιτήτριας να προωθεί την

αίτηση και να προσβάλει την εκλογή και ανακήρυξη του κ. Παντελίδη διότι η αιτήτρια δεν έχει ωφέλεια από την ακύρωση της εκλογής του ούτε υπέστη βλάβη. Με δεύτερη προδικαστική ένσταση προβάλλεται ότι η θεραπεία που η αιτήτρια ζητά, της αναπληρωματικής εκλογής δεν προβλέπεται από τον Νόμο, ενώ τρίτη προδικαστική ένσταση αφορά στην έλλειψη εξουσίας του Εκλογοδικείου εκ του Συντάγματος ή εκ του Νόμου να παραχωρήσει τη θεραπεία αυτή. Εγείρεται, επίσης, προδικαστική ένσταση ότι ο Γενικός Έφορος Εκλογών είχε υποχρέωση εκ του Συντάγματος και εκ του Νόμου να προχωρήσει στην πλήρωση όλων των εδρών. Με άλλη προδικαστική ένσταση προβάλλεται ότι η αιτήτρια κωλύεται δια της συμπεριφοράς της και/ή του κόμματος της στην προώθηση της αίτησης, καθότι μετά την κατανομή των εδρών, όταν ο Γενικός Έφορος Εκλογών κάλεσε τους αντιπροσώπους των κομμάτων που συμμετείχαν στη δεύτερη κατανομή των εδρών να προσέλθουν στο γραφείο του για τη διαδικασία επαλήθευσης του αποτελέσματος της δεύτερης κατανομής εδρών, ο ΔΗΣΥ δεν υπέδειξε γραπτώς εκπρόσωπο και αναφέρθηκε αργότερα εκ μέρους του, ότι δεν θα εκπροσωπηθεί στην εν λόγω διαδικασία. Η τελευταία προδικαστική ένσταση αφορά στο ότι η διαδικασία της υπό κρίση αίτησης είναι άγνωστη στο δίκαιο.

Αυτό διότι οι προβαλλόμενοι λόγοι ακύρωσης δεν εμπίπτουν στους λόγους ακύρωσης που προνοεί ο Νόμος.

Ως προς την ουσία, υποστηρίζεται ότι η διαδικασία της δεύτερης κατανομής εδρών, όπως αυτή εφαρμόστηκε, είναι ορθή και σύμφωνη με τις πρόνοιες του άρθρου 33(4)(γ). Από την ολότητα του άρθρου 33, και ειδικά του εδαφίου 4(γ), και ιδίως της φράσης σε αυτό *«και τηρουμένων των αναλογιών»*, είναι προφανές ότι προνοείται νέα χωριστή, περαιτέρω διαδικασία κατανομής αδιάθετων εδρών για τους σκοπούς της οποίας τα ακρησιμοποίητα κατά εκλογική περιφέρεια υπόλοιπα των κομμάτων που μετέχουν στην τελική κατανομή, *«είναι τα ίδια, κατά εκλογική περιφέρεια, υπόλοιπα, τα οποία λαμβάνονται, υπ' όψιν δια να καθορισθή η σειρά παραχώρησης εδρών εις τα κόμματα κατά την δευτέραν κατανομή, βάσει των προνοιών της παραγράφου (β)»*. Δεν υπάρχει, εισηγείται ο Γενικός Έφορος Εκλογών, κενό νόμου.

Ο κ. Παντελίδης και το ΔΗΚΟ θεωρούν ότι η ερμηνεία της νομοθεσίας στην οποία προβαίνει η αιτήτρια είναι αυθαίρετη και υποδεικνύουν ως την ορθή συνταγματική και νομοθετική ερμηνεία του εδαφίου (4)(γ) του άρθρου 33 αυτή που εφάρμοσε ο Γενικός

Έφορος Εκλογών, σύμφωνα με την οποία η δεύτερη φάση της δεύτερης κατανομής εφαρμόζεται μέχρι την τελική κατανομή των εδρών. Κανένας διαχωρισμός δεν γίνεται μεταξύ της προσκύρωσης και της παραχώρησης, ούτε τίθεται περιορισμός από το νομοθέτη για την προσκύρωση μόνο μίας έδρας κατά τη φάση αυτή. Ούτε υπάρχει, εισηγούνται, παράβαση της αρχής της ισότητας, εφόσον η έδρα προσκυρούται στο πολιτικό κόμμα με το υψηλότερο αξιοποιημένο υπόλοιπο σύμφωνα και με τη λογική του αναλογικού συστήματος εκλογής. Επιπλέον, δεν προβλέπεται στο Σύνταγμα ή στην νομοθεσία η δυνατότητα μη πλήρωσης των εδρών με βάση τα αποτελέσματα των εκλογών και αντί να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των εκλογών, να διενεργηθεί αναπληρωματική εκλογή.

Κατά λογική σειρά, η εξέταση της εκλογικής αίτησης πρέπει να έχει έναυσμα τις προδικαστικές ενστάσεις. Η εισήγηση των καθ' ων η αίτηση περί του εννόμου συμφέροντος απαντάται από το ίδιο το λεκτικό του άρθρου 57(2) του Νόμου το οποίο προνοεί ρητώς για το δικαίωμα *«εκλογέως εγγεραμμένου εις τον εκλογικόν κατάλογο αφορώντος εις την εκλογήν»*, όπως είναι εν προκειμένω η αιτήτρια, να υποβάλει εκλογική αίτηση. Σε περίπτωση δε που η ανακήρυξη θεωρηθεί μη έγκυρη, η αιτήτρια ως υποψήφια στις βουλευτικές

εκλογές της 30^{ης} Μαΐου 2021, παραμένει με έννομο συμφέρον, έννοια που «οριοθετείται από τον Εκλογικό Νόμο και τη φύση της εκλογικής διαφοράς και είναι αυτοτελής έννοια, έξω και ασύνδετη από την έννοια του εννόμου συμφέροντος στο Διοικητικό Δίκαιο», **(Μιχαηλίδης κ.ά ν Γενικού Εφόρου Εκλογής κ.ά, Εκλογική Αίτηση Αρ.1/2019, ημερ. 29.10.2020).**

Όσον αφορά τη δεύτερη και τη τρίτη κατά σειρά ενστάσεις των καθ' ων η αίτηση, έχει ήδη σημειωθεί ότι το αιτητικό (γ) για δήλωση όπως για την πλήρωση της έδρας που προσκυρώθηκε και παραχωρήθηκε στο ΔΗΚΟ διεξαχθεί αναπληρωματική εκλογή, δεν προωθήθηκε με τη γραπτή αγόρευση της αιτήτριας, παρόλο που ο κ. Παντελή, κατά τη συζήτηση της αίτησης, εισηγήθηκε ότι η επίδικη έδρα θα πρέπει να θεωρηθεί ως μη καταληφθείσα και να προκηρυχθεί αναπληρωματική εκλογή. Εν πάση περιπτώσει, οι υπό κρίση ενστάσεις δεν έχουν τον χαρακτήρα του προδικαστικού. Το ζήτημα των θεραπειών που μπορεί να χορηγήσει το Ανώτατο Δικαστήριο ως Εκλογοδικείο και της εξουσίας του να διατάξει αναπληρωματική εκλογή, θα ανακύψει προς εξέταση εάν και εφόσον η αιτήτρια έχει δικαίωμα στις τοποθετήσεις της επί της ουσίας. Έπειτα, ακόμα και αν οι συγκεκριμένες ενστάσεις ήθελαν κριθεί βάσιμες, δεν θα είναι

καθοριστικές για την έκβαση της εκλογικής αίτησης, δεδομένου ότι η αιτήτρια ζητά και άλλες θεραπείες τις οποίες δεν αμφισβητείται ότι το Εκλογοδικείο έχει εξουσία να παραχωρήσει σε περίπτωση επιτυχίας της εκλογικής αίτησης.

Η προβαλλόμενη ένσταση των καθ' ων η αίτηση περί υποχρέωσης του Γενικού Εφόρου Εκλογών να πληρώσει όλες τις θέσεις του Κοινοβουλίου, άπτεται της ουσίας της υπό κρίση αίτησης και συσχετίζεται με τη θέση της αιτήτριας ότι η ορθή ερμηνεία του Νόμου δεν δύναται να οδηγήσει στην πλήρωση όλων των εδρών, ενώ αναδεικνύεται νομοθετικό κενό.

Ανεδαφική κρίνεται και η προδικαστική ένσταση περί κωλύματος της αιτήτριας να προωθήσει την υπό κρίση εκλογική αίτηση, λόγω της συμπεριφοράς του ΔΗΣΥ όταν κλήθηκαν από τον Γενικό Έφορο Εκλογών προς επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων. Κώλυμα (estoppel), όπως ορθά υποδεικνύει η αιτήτρια, δύναται να δημιουργηθεί ένεκα προηγούμενης συμπεριφοράς διαδίκου και όχι τρίτων προσώπων. Εδώ, η υπό συζήτηση συμπεριφορά δεν αποδίδεται στην ίδια την αιτήτρια ούτε προβλήθηκε από τους καθ' ων η αίτηση ότι μεταξύ της αιτήτριας και των τρίτων προσώπων υφίστατο σχέση

αντιπροσώπευσης ώστε να τίθεται θέμα δέσμευσης της από τη συμπεριφορά τους.

Όσον αφορά την τελευταία προδικαστική ένσταση περί του αγνώστου της διαδικασίας της αίτησης στο δίκαιο, σημειώνεται ότι οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να ακυρωθεί η εκλογή προσδιορίζονται στο άρθρο 58 του Νόμου, ένας από τους οποίους είναι ότι:

«δεν υπήρξε συμμόρφωσις προς τας διατάξεις του παρόντος Νόμου τας αφορώσας εις εκλογάς εάν ήθελε φανή ότι η εκλογή δεν διεξήχθη συμφώνως προς τας καθιερουμένας αρχάς υπό των διατάξεων τούτων και ότι η μη συμμόρφωσις επηρέασε το αποτέλεσμα της εκλογής» (άρθρο 58(β)).»

Αυτή, εν προκειμένω, είναι η θέση της αιτήτριας, η οποία έχει συνοψισθεί ανωτέρω, μαζί με τα γεγονότα στα οποία θεμελιώνεται, η οποία αν γίνει δεκτή στοιχειοθετεί βάση για την εξαιτούμενη από αυτή θεραπεία. Συνακόλουθα, η προδικαστική ένσταση κρίνεται αβάσιμη.

Ως προς την ουσία της επίδικης διαδικασίας καταλήγουμε ότι ο Γενικός Έφορος Εκλογών ερμήνευσε και εφάρμοσε ορθά τις διατάξεις

του άρθρου 33(4) του Νόμου και, ειδικότερα την παράγραφο (γ) αυτού, για τους λόγους που επεξηγούνται παρακάτω:-

Η ερμηνεία του άρθρου 33(4)(γ) του Νόμου απασχόλησε το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση **Zachariadis v Libera κ.ά (1987) 1 CLR 397** (απόφαση ημερομηνίας 12 Φεβρουαρίου, 1982), η οποία επιβεβαιώθηκε στην **HjiPavlou v. Charalambides a.o. (1986) 1 CLR 272** και ακολουθήθηκε στην **Κενεβέζος v Θεμιστοκλέους (2007) 1ΑΑΔ 412**. Το παράπονο των αιτητών στην **Κενεβέζος**, ήταν ότι ο τρόπος που κατένειμε τις έδρες ο Γενικός Έφορος Εκλογών, εφαρμόζοντας την απόφαση **Zachariadis**, απέληγε ενάντια στις πρόνοιες του Νόμου, «στην επαναχρησιμοποίηση των υπολοίπων ψήφων που απέμειναν μετά την πρώτη κατανομή και οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για να προσκυρωθούν και οι υπόλοιπες έδρες που παρέμειναν αδιάθετες και μετά τη δεύτερη κατανομή». Ισχυρίστηκαν ότι η **Zachariadis** και **HjiPavlou** ήταν έκδηλα εσφαλμένες, ενώ έγινε λόγος και για «στρέβλωση» του εκλογικού δικαίου, η οποία έπρεπε να αποκατασταθεί. Το Ανώτατο Δικαστήριο αφού αναφέρθηκε σε συγκεκριμένα αποσπάσματα από τις αποφάσεις στην **Zachariadis** και την **HjiPavlou**, απέρριψε τις εκλογικές αιτήσεις, κρίνοντας ότι οι αποφάσεις όχι μόνο δεν ήταν έκδηλα

εσφαλισμένες αλλά «προσεγγίζουν ερμηνευτικά τις πρόνοιες του επίμαχου άρθρου με ορθή σκέψη». Ενδιαφέρει εδώ ιδιαίτερα το ακόλουθο απόσπασμα από την **Ζαχαριάδης** ως προς την ορθή ερμηνεία του άρθρου 33(4)(γ):

«Αναφορικώς προς την ορθήν ερμηνείαν και εφαρμογήν του ως άνω άρθρου 33(4)(γ) θεωρούμεν ότι η δυνάμει αυτού προσκύρωσις αδιαθέτων εδρών αποτελεί κατανομήν εδρών, η οποία γίνεται ουχί ως συνέχεια της δευτέρας κατανομής, αλλά μετά, και κεχωρισμένως από αυτήν, έστω και αν αυτή γίνεται, τηρουμένων των αναλογιών κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της παραγράφου (β) του άρθρου 33(4).

Ως εκ τούτου δια τους σκοπούς της δεούσης συμμορφώσεως προς το άρθρον 33(4)(γ) έπρεπε να εφαρμοσθούν εκ νέου, και εξ αρχής, αι διατάξεις της παραγράφου (β) του άρθρου 33(4), τηρουμένων των αναλογιών, και ούτω να προσκυρωθή πρώτον εις το ΔΗΣΥ η αδιάθετος έδρα εις την εκλογικήν περιφέρειαν Λευκωσίας, όπου ο ΔΗΣΥ είχε το υψηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον αυτού (8,469 ψήφους) και ακολούθως να προσκυρωθή εις το ΔΗΚΟ η αδιάθετος έδρα εις την εκλογικήν περιφέρειαν Λάρνακος, όπου το ΔΗΚΟ είχε το αμέσως επόμενον (μετά τας εκλογικάς περιφέρειάς Λεμεσού και Κυρηνείας όπου δεν υφίσταντο αδιάθετοι έδραι) υψηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον αυτού (3,908 ψήφους), και όχι να προσκυρωθούν, ως εγένετο υπό του Γενικού Εφόρου Εκλογών, η αδιάθετος έδρα εις την εκλογικήν περιφέρειαν Λευκωσίας εις το ΔΗΚΟ όπου τούτο είχε χαμηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον (2,668 ψήφους) και η αδιάθετος έδρα εις την εκλογικήν περιφέρειαν Λάρνακος εις τον ΔΗΣΥ όπου ούτος είχε χαμηλότερον ακρησιμοποίητον υπόλοιπον (129 ψήφους).

Εάν η προσκύρωσις, κατά το τελικόν στάδιον, των δύο αδιαθέτων εδρών ήτο συνέχεια της δευτέρας κατανομής, δυνάμει της παραγράφου (β) του άρθρου 33(4), ουδείς λόγος υπήρχε να γίνη περί τούτου ειδική χωριστή πρόνοια δια της παραγράφου (γ) του

ιδίου άρθρου, και ούτε θα ανεφέρετο ρητώς εις την τοιαύτην παράγραφον (γ) ότι η προσκύρωσις των αδιαθέτων εδρών γίνεται όχι μόνον 'κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της παραγράφου (β)' αλλά 'και τηρουμένων των αναλογιών'.

Εκ της ολότητος των προνοιών της παραγράφου (γ), και ιδίως ως εκ της χρήσεως της φράσεως 'και τηρουμένων των αναλογιών' είναι προφανές ότι δια της παραγράφου (γ) προνοείται μία νέα, χωριστή, περαιτέρω, διαδικασία κατανομής αδιαθέτων εδρών δια τους σκοπούς της οποίας τα κατά εκλογικήν περιφέρειαν ακρησιμοποίητα υπόλοιπα των κομμάτων των μετεχόντων της τελικής αυτής κατανομής είναι τα ίδια, κατά εκλογικήν περιφέρειαν, υπόλοιπα, τα οποία λαμβάνονται, υπ' όψιν δια να καθορισθή η σειρά παραχωρήσεως εδρών εις τα κόμματα κατά την δευτέραν κατανομήν, βάσει των προνοιών της παραγράφου (β).»

(Οι υπογραμμίσεις είναι δικές μας).

Επιβεβαιώνοντας την **Ζαχαριάδης**, το Εκλογοδικείο στην **ΗγιPavlou** ανέφερε τα ακόλουθα:

«In this connection we are, in particular, of the view that as regards the second distribution of seats and any further distribution of seats thereafter the process of the consecutive allocation, on a constituency by constituency basis, to political parties of as yet unallocated seats—which is regulated by the provisions of section 33(4) of the aforementioned Laws—has to be based on the unused. after the first distribution of seats, remainders of votes for each party in respect of each constituency. because it is only after the first distribution of seats that there can be found to exist unused remainders of votes for each party in respect of each constituency separately, inasmuch as thereafter the Republic as a whole is treated, according to section 33(1) of such Laws, as one single constituency and, consequently, it cannot be said that there

can then be found to exit unused remainders of votes for each party in respect of each constituency separately.»

Υπενθυμίζεται ότι σκοπός της ερμηνείας του νόμου είναι η ανεύρεση της πρόθεσης του νομοθέτη. Όταν το λεκτικό του νόμου είναι καθαρό και σαφές τότε αποδίδεται στις λέξεις η φυσική και συνήθης έννοια τους, «*αλλά και με βάση τα συμφραζόμενα, έχοντας δε υπόψη το αντικείμενο και το σκοπό του νόμου*», (***Southfields Industries Ltd v Δήμου Λευκωσίας*** (1995) 3 ΑΑΔ 59).

Η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στην επίμαχη νομοθετική πρόνοια απορρέει από το ίδιο το λεκτικό της. Με βάση αυτό και εκ της ολότητας των προνοιών του άρθρου 33(4)(γ), είναι πρόδηλο ότι ρυθμίζεται η προσκύρωση και παραχώρηση των απομεινάντων αδιάθετων εδρών μετά την πρώτη φάση της δεύτερης κατανομής. Σημειώνεται δε ότι δεν προνοείται η «*προσκύρωση μόνο μίας έδρας σε κάθε κόμμα*» όπως είναι η θέση της αιτήτριας. Ούτε απαγορεύεται, στο στάδιο αυτό, η προσκύρωση και παραχώρηση δεύτερης έδρας σε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων. Αντιθέτως, όπως προκύπτει σαφώς από το γράμμα του Νόμου στην παράγραφο (γ), οι αδιάθετες έδρες προσκυρώνονται «*ανά μία, κατά σειράν*» και τυχόν αδιάθετες έδρες παραχωρούνται κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου (β)

τηρουμένων των αναλογιών. Δηλαδή επαναλαμβάνεται η διαδικασία αρχίζοντας από το κόμμα με το υψηλότερο αδιάθετο υπόλοιπο «μέχρις εξαντλήσεως του όλου αριθμού εδρών εις τας οποίας εδικαιώθη εκ της δευτέρας κατανομής εν έκαστον κόμμα ή συνασπισμός κομμάτων». Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής ολοκληρώνεται η εκλογική διαδικασία (βλ. **Zαχαριάδης**, ανωτέρω, στην οποία αναφέρεται ότι η κατανομή αυτή είναι η τελική). Η φράση δε, «και παραχωρούνται ...κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου (β) και τηρουμένων των αναλογιών» - σημειώνεται η σύζευξη - υποδηλώνει ότι η προσκύρωση δεν διαχωρίζεται από την παραχώρηση, (βλ. και την **Zαχαριάδης** (ανωτέρω) στην οποία αναφέρεται ότι η προσκύρωση των αδιάθετων εδρών γίνεται «όχι μόνου 'κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου (β)' αλλά 'και τηρουμένων των αναλογιών'»). Επομένως, είναι δυνατό για ένα κόμμα να λάβει δύο έδρες κατά τη δεύτερη φάση της δεύτερης κατανομής (τρίτη κατανομή). Η ερμηνεία αυτή υποστηρίζεται από το γράμμα του Νόμου και, επίσης, είναι σύμφωνη με την νομολογία, συνάδουσα με την βούληση του νομοθέτη για εξάντληση «του όλου αριθμού των εδρών», πραγματώνοντας έτσι τον συνταγματικό σκοπό για πλήρωση του συνόλου των βουλευτικών εδρών. Σε συμφωνία με τους καθ' ων η αίτηση καταλήγουμε ότι η δεύτερη φάση της δεύτερης κατανομής

(τρύτη κατανομή) εφαρμόζεται μέχρι την τελική κατανομή των εδρών. Επομένως, δεν διαπιστώνεται νομοθετικό κενό.

Οι πρόνοιες της αντίστοιχης ελληνικής εκλογικής νομοθεσίας - Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 650/1974, περί κωδικοποίησης των ισχυουσών διατάξεων της Εκλογικής Νομοθεσίας - στην οποία συναντάται, κατά την αιτήτρια, ο διαχωρισμός μεταξύ των εννοιών της προσκύρωσης και της παραχώρησης, δεν βοηθούν την υπόθεση της. Ο οικείος Νόμος και η ελληνική νομοθεσία είναι, βέβαια, δυο διαφορετικά, ασύνδετα μεταξύ τους νομοθετήματα τα οποία διέπουν τη διαδικασία εκλογής βουλευτών, στα ιδιαίτερα εκλογικά συστήματα της κάθε χώρας. Η άντληση και υιοθέτηση στον οικείο Νόμο, των όποιων στοιχείων του ελληνικού νομοθετήματος, δεν δικαιολογεί ούτε επιτρέπει τη χρήση της ελληνικής νομοθεσίας ως ερμηνευτικού εργαλείου του Νόμου, ο οποίος ερμηνεύεται σύμφωνα με τους ερμηνευτικούς κανόνες που ορίζει η κυπριακή νομολογία.

Σε ό, τι αφορά την εισήγηση ότι η πράξη του Γενικού Εφόρου Εκλογών συγκρούεται με τις πρόνοιες του Άρθρου 28 του Συντάγματος, αυτή απαντάται από την νομολογία. Λέχθηκε στην

Μαυρογένης:

«Το Άρθρο 28 του Συντάγματος κατοχυρώνει την ισότητα ενώπιον του νόμου, δηλαδή την όμοια μεταχείριση ομοιογενών και τον αποκλεισμό της εξίσωσης ανομοιογενών υποκειμένων και αντικειμένων του δικαίου. Η ομοιογένεια προσδιορίζεται με βάση την ουσία των πραγμάτων και όχι την αριθμητική τους δύναμη.

Έχει ήδη αποφασιστεί, από την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στη ***Hadjipavlou and Another Y. Charalambides and Others*** – Election Petition Nos. 1/85 και 2/85 - 17/4/1986, ότι το αναλογικό εκλογικό σύστημα, όπως καθορίζεται στον Εκλογικό Νόμο, δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου, η οποία κατοχυρώνεται από το Άρθρο 28.1 του Συντάγματος.

Δεν έχει προβληθεί κανένας λόγος, ο οποίος να δικαιολογεί απόκλιση από την απόφαση ***Hadjipavlou***, ούτε διαφαίνεται τέτοιος λόγος».

Εν προκειμένω, θεωρούμε, σε συμφωνία με τους καθ' ων η αίτηση, ότι η προσκύρωση δύο από τις αδιάθετες έδρες στο ΔΗΚΟ και από μία στα κόμματα ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ στη δεύτερη φάση της δεύτερης κατανομής (τρίτη κατανομή) όχι μόνο δεν παραβίαζε το Άρθρο 28 του Συντάγματος, αλλά ήταν συμβατή και με τη λογική του αναλογικού εκλογικού συστήματος. Το ΔΗΚΟ, στο οποίο προσκυρώθηκε η τελευταία και επίδικη έδρα, είχε το υψηλότερο ακρησιμοποίητο υπόλοιπο ήτοι 3.937 ψήφους, έναντι 2.132 του ΔΗΣΥ - σχεδόν διπλάσιο αριθμό ακρησιμοποίητων υπολοίπων έναντι του ΔΗΣΥ - και 680 του ΑΚΕΛ.

Για τους πιο πάνω λόγους, η αίτηση απορρίπτεται με έξοδα.

Π. ΠΑΝΑΓΗ, Π.

Α. ΛΙΑΤΣΟΣ, Δ.

Κ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, Δ.

Γ. Ν. ΓΙΑΣΕΜΗΣ, Δ.

Τ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

Χ. ΜΑΛΑΧΤΟΣ, Δ.

Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Δ.

Λ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ-ΑΝΔΡΕΟΥ, Δ.

Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Δ.

Ν. ΣΑΝΤΗΣ, Δ.